

Könyvek, könyvtárak — olvasók, gondok

Mérleg a voltról, tervek a jövőre

A most befejeződött felmérések adatai szerint tavaly 1682 közművelődési könyvtár működött Budapesten. Könyvállományuk összesen hatmillió kötet volt, a beiratkozott olvasók száma 468 ezer, az alkalmi látogatóké csaknem négymillió. Az 1960-as adatokkal összevetve: tíz év alatt 429 új könyvtár nyílt, a könyvállomány 2 és fél millió kötettel, a beiratkozott olvasók száma 112 ezerrel, az alkalmi látogatóké 169 ezerrel, a kikölcsönzött kötetek száma pedig 184 ezerrel emelkedett. A közművelődési könyvtárak 1960-ban 2 millió 600 ezer forintért, tavaly pedig 5 millió 200 ezer forintért vásároltak új könyveket.

A statisztika arról tanúskodik tehát, hogy jelentősen nőtt a könyvtárak, a látogatók, a könyvek és a kikölcsönzött kötetek száma. A részletesebb adatok sok gondra, problémára is rámutatnak.

Budapest

— vidék

Így például: a fővárosi könyvtárak jelenlegi száma, és az egyes könyvtárak befogadóképessége elmaradt a

lakosság igényeitől. Összehasonlításként: a 150 ezer lakosú Debrecennek 40, Pécsnek 34, s e két várossal nagyjából azonos létszámú VIII. kerületnek mindössze 8, a XI. kerületnek pedig csak 5 könyvtára van. Debrecenben az elmúlt évben 700 ezer, Pécsen félmillió, a IV. kerületben viszont csak 193 ezer forintot költöttek könyvvásárlásra.

Foglalkozás szerint

Felmérés készült arról is: kik látogatják a könyvtárakat. A Szabó Ervin Könyvtárban 1970-ben az olvasók 28,4 százaléka a 15—19 évesek, 16,5 százaléka a 20—24 évesek, 55,1 százaléka pedig a 25 éven felüliek közül ke-

mlítést érdemel a könyvtárak emelkedése is. Emiatt az elmúlt évben a budapesti könyvtáraknak — bár közel félmillióval nagyobb összeg áll rendelkezésükre —, nem futotta több könyvre, mint 1969-ben, holott a megjelent könyvek száma emelkedett. Emiatt az új kiadványok egyikét-másikat hiába keresték az olvasók.

rült ki. Az előző évhez viszonyítva 0,3 százalékkal növekedett a fiatalok, s ugyanannyival csökkent a felnőtt olvasók száma. Íme az olvasók megoszlása foglalkozás szerint:

	1969-ben	1970-ben
Munkás	21,7	21,4
Értelmiségi	8,9	8,1
Közép- és főiskolás	23,1	23,4
Szaktanuló	6,1	5,8
Egyéb pedig	40,2	41,3

A „globális” adatokon belül a fővárosi átlagnál jóval kedvezőbb számokat is találunk. Így például a Ganz-MÁVAG szocialista brigádjainak 50 százaléka rendszeres könyvtári olvasó, s a gyári könyvtár látogatói között 48 százalék a munkás.

Kik a legolvasottabb írók? Kiderül: a magyar klasszikusok közül még mindig Jókai áll az élen, őt követi Gárdonyi, Móricz és Mikszáth. A mai magyar szerzők közül Passuth, Berkesi és Szilvási a listavezető, ám mellettük tekintélyes olvasótáborra van Németh Lászlónak, Fejes Endrének, Sánta Ferencnek, Szabó Magdának, s újabban Jókai Annának is. A külföldi klasszikus irodalomból Dumas, Dickens, Hugo, Zola, Tolsztoj és Dosztojevszkij iránt mutatkozik a legnagyobb érdeklődés. A legnépszerűbb szovjet írók: Gorkij, Solohov és Szimonov, a mai nyugatiak közül: Moravia, Hemingway, Maugham és Updike vezet az olvasottsági rangsorban.

A negyedik ötéves terv előirányzatai jelentős mértékben növelik a fővárosi könyvtárak és könyvállományuk számát. Budapesten — a tervek szerint — 13 új könyvtár épül. A belső területek mellett Újpesten, Kőbányán és az Ors vezér téren. Már dolgoznak a Gubacsi úti és a Marcibányi téri könyvtár építkezésén és hamarosan sor kerül az óbudai ifjúsági ház könyvtárának építésére is. Készülnek az új lakótelepekre szánt könyvtárak tervei, s az Újlipótváros, Zugló és a csepeli Királyerdő is új könyvtárral gazdagodik a következő években.

Garai Tamás